

WSTĘP

Celem reformy finansów publicznych powinna być poprawa ich stabilizacji, czyli przywracanie równowagi między dochodami i wydatkami, a także wprowadzenie mechanizmów, które będą sprzyjać tej równowadze w dalszej perspektywie. Stąd prezentujemy artykuły z szerokiego sektora finansów publicznych, których autorzy poddają krytyce niektóre rozwiązania prawne, instytucjonalne, postulują wykorzystanie instrumentów mało sprawdzonych w Polsce lub pokazują teoretyczne rozważania związane z nierównością fiskalną na różnych szczeblach samorządu terytorialnego.

Postrzeganie budżetu jako kategorii ekonomicznej przeważa w publikacjach o finansach publicznych. W sytuacji kryzysu budżetowego, instytucjonalne podejście do budżetu wydaje się godne uwagi. Stąd zaprezentowano koncepcje teoretyczne zbudowania definicji instytucji budżetu państwa o specyficznym uniwersalnym charakterze.

Podział dochodów publicznych między państwo i samorząd terytorialny budzi wiele dyskusji. Wskazano więc na rodzaje nierównowagi fiskalnej, będącej następstwem podziału dochodów podatkowych pomiędzy państwo i samorząd oraz przedstawiono alternatywne formy dotowania samorządu terytorialnego. Samorządy terytorialne, uzyskując większą samodzielność i niezależność, zostały niejako zobligowane do szukania skutecznych sposobów powiększania dochodów, a tym samym wydatków w swoich budżetach. Coraz większą uwagę zwraca się na środki pochodzące z rynku finansowego, a konkretnie z obligacji komunalnych. Zwrócić uwagę należy na fakt, że suma zaciągniętych kredytów, pożyczek oraz zobowiązań z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych nie może przekroczyć 60% jej dochodów w danym roku budżetowym. Nie obciążają tego limitu obligacje przychodowe. Jest to szczególnie rodzaj obligacji, gdyż zobowiązań z tego tytułu nie uwzględnia się przy ustalaniu ograniczeń zadłużenia jednostek samorządu i mogą być szczególnie interesujące dla jednostek, które dysponują stosunkowo małym majątkiem. Warto więc skorzystać z doświadczeń w tym zakresie z krajów wysoko rozwiniętych.

Mając na uwadze sposoby i efektywność realizacji funkcji stabilizacyjnej, redystrybucyjnej i alokacyjnej finansów publicznych i toczącą się teoretyczną dyskusję w tym względzie, podjęto próbę identyfikacji zalet i wad

decentralizacji poszczególnych funkcji, rozkładając przy tym je na szczebel centralny, regionalny i lokalny.

Wraz z umacnianiem się gospodarki rynkowej w Polsce zmieniają się poziom i formy pomocy publicznej dla przedsiębiorców. Należy jednak zaznaczyć, że przepisy prawne, regulujące pomoc publiczną dla wybranych sektorów gospodarki i przedsiębiorstw, powinny wspierać konkurencyjność i elastyczność przedsiębiorstw i być zbieżne z rozwiązaniami w tej kwestii w krajach Unii Europejskiej.

W dobie nowej ekonomii, gdzie zwraca się uwagę m. in. na skalę, efekty działalności badawczo-rozwojowej, a w szczególności system jej finansowania, warto przyjrzeć się podobieństwom i różnicom w krajach Unii Europejskiej. Niezmiernie interesujące jest więc porównanie systemu finansowania działalności badawczo-rozwojowej w kraju o ugruntowanej pozycji w UE z Polską, wchodzącą do UE od 1 maja 2004 r.

Racjonalizacja gospodarki finansowej dotyczy różnych jej dziedzin, w tym także usług społecznych. Ostatnio wprowadzone zmiany dotyczące działalności społecznie użytecznej, prowadzonej przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych nie satysfakcjonują w pełni ich odbiorców. Stąd obok przywilejów, jakie instytucje pożytku publicznego mogą uzyskać, wskazano na słabości tkwiące w przepisach prawnych i zaproponowano własne korekty w omawianej problematyce.

Przepisy prawne, regulujące działalność leasingu w Polsce, stworzyły możliwości pozyskiwania majątku trwałego bez potrzeby natychmiastowego angażowania środków pieniężnych. Stąd należy zwrócić szczególną uwagę na podstawowe czynniki mające wpływ na poziom tarczy podatkowej oraz jej wpływ na wydatki związane z obsługą leasingu operacyjnego i finansowego.

Bożena Mikołajczyk